

MÜBARİZƏ TƏDBİRLƏRİ

- Payız və qış dövründə qışlama yerlərinin maksimum azaldılması məqsədilə qəhvəyi mərmər bağacığının gizlənə bildiyi sığınacaqlara xüsusi diqqət yetirilir. Zərərverici qışlama zamanı sığınacaq axtararkən qaranlıq yerlərə üstünlük verdiyindən həmin yerlər diqqətlə yoxlanılır.

- Zərərvericinin qışlama üçün yaşayış və köməkçi binalara daxil olmasının qarşısını almaq üçün bu tikililərdə pəncərələr torla bağlanır.

- Yaşayış binalarında, xüsusilə dolabların və mebellərin divara söykənmiş hissələrinə, yığılmış əşyaların və divardan asılmış şəkillərin arxasına, havalandırma sisteminə və digər mühəndis qurğularının arakəsmələrinə xüsusi diqqət yetirilir. Aşkar edildikləri təqdirdə süpürgə, tozsoran və digər vasitələrlə toplanaraq məhv edilir.

- Yaz və yay aylarında əkin sahələrinin hər yerində, xüsusilə kənar (sərhəd) hissəsində maksimum sayda meyvə və tərəvəz bitkilərinin yarpaqlarının alt səthi, yarpaq tumurcuqları və meyvə saplaqlarının birləşmə yerləri diqqətlə yoxlanılır.

- Zərərvericinin aşkar edildiyi əkin sahələrində və təsərrüfat tikililərində toplayıcı (aqreqasiya) feromon tələlər asılır.

- Zərərvericinin aşkar edildiyi hallarda kimyəvi mübarizə tədbirləri yalnız mütəxəssislərin tövsiyələri əsasında müəyyən edilməli və zərərvericinin uçuş fəallığının azaldığı axşam saatlarında yerinə yetirilməlidir. İkinci dəfə kimyəvi dərmanlama zərərvericinin I yaşlı sürfələrinin çıxdığı vaxt aparıla bilər.

Dərmanlama 5-8 gün aralığı ilə 2 dəfə aparılmalıdır. Dərmanlamanın təkrarlanması zərərvericinin növbəti nəslinin yüksək artımı müşahidə olunduğu halda tətbiq edilə bilər.

- Zərərvericinin rast gəlinədiyi hallarda təsərrüfat sahibləri, fərdi sahibkarlar və yerli əhali tərəfindən dərhal aidiyyəti üzrə yerli qurumlara məlumat verilməlidir.

✉ info@afsa.gov.az

🌐 www.afsa.gov.az

☎ +994 12 377 00 77

QƏHVƏYİ MƏRMƏR BAĞACIĞI

Halyomorpha halys
(Stål, 1855)

Qəhvəyi mərmər bağacığının iqtisadi zərərləri

Qəhvəyi mərmər bağacığı 300-dən çox bitki növü ilə qidalanaraq onların məhsuldarlığını əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salır. Bu zərərverici həm yetkin, həm də sürfə mərhələsində qida bitkisinin meyvələri, cavan budaqları və yarpaqlarının şirəsini sovurmaqla qidalanır. Bu zaman meyvə-tərəvəzlərin səthini zədələyərək həmin hissədə nekroz əmələ gətirir. Nəticədə meyvənin qabığı altında quru pambıqvari toxuma əmələ gəlir, meyvələrin dadı pisləşir, üst səthi kələ-kötür olur. Sitrus meyvələri, xurma və üzümdə meyvələr yetişmədən tökülür. Qarğıdalıda dənin inkişafı dayanır. Qərzəkli bitkilərdə (xüsusən fındıq) meyvələri sütün dövründə zədələyir və ləpə inkişaf etmir. Zərərverici 2016-cı ildən Gürcüstanda fındıq sahələrində məhsuldarlığın 80%-ə qədər azalmasına səbəb olub. Qonşu ölkələrdən Rusiyanın cənub bölgələri və Türkiyə ərazisində rast gəlinir.

MORFOLOGİYASI

Qəhvəyi mərmər bağacığının bədəni azacıq yastı olub, armudvari formadadır. Ölçüsü 12-17 mm, rəngi isə qəhvəyidir. Baş, döş və qanadüstlüklərində mərməri xatırladan tünd və açıq rəngli ləkələr var ki, növün adı da buradan götürülüb. Bədənin alt hissəsi ağ və ya açıq-qəhvəyi rəngdədir, qarıncığın kənarlarında boz və qara üçbucaq şəkilli ləkələr var.

INKİŞAFI

Zərərvericinin inkişafı üçün optimal temperatur 18-25°C-dir. Mart-aprel aylarında yetkin fərdlər qışlamadan çıxır. Dişi fərdlər hər birində 25-30 ədəd olmaqla topa şəklində yarpağın alt səthinə ağ, kürəşəkilli yumurta qoyur. Bir dişi fərd 300-ə qədər yumurta qoya bilir.

Yumurtadan çıxan sürfələr 5 yaş dövrü keçirir. Hər yaşda sürfələrin rəngi dəyişir. I yaşda baş və döş hissəsi qara, qarıncıq isə narıncı-qırmızı, II yaşda narıncı-qırmızı rəng qara rənglə əvəzlənir, III-V yaşlarda isə nisbətən açıq rəng alır. Sürfələr yetkin fərdlərdən rənglərinə və qanadlarının olmamasına görə fərqlənir.

V yaşda sürfənin bədənin üst tərəfində narıncı-sarı ləkələr, yan tərəflərində isə tikancıqlar olur. Qışlamayı yetkin mərhələdə nisbətən quru qapalı yerlərdə (məs., qurumuş kütük və çürüməkdə olan ağac gövdələrində, evlərin damında, anbarlarda, taxta, odun yığınları arasında və s.) qrup şəklində keçirirlər. Qəhvəyi mərmər bağacığı ona yaxın olan növlərdən bığcıqlarının son 2 buğumunda (IV-V) ağ zolaqlar və qarıncığın kənarlarında xarakterik ağ-qara naxışlarının olması ilə fərqlənir.

YAYILMA YOLLARI

Yetkin fərdlər və sürfələr yük daşımaları, nəqliyyat vasitələri, avadanlıqlar, ağac materialları yüklənmiş konteynerlər, təzə meyvə-tərəvəz, kəsilmiş güllər, tinglər və s. vasitəsilə yayılır. Eyni zamanda yetkin fərdləri təbii yolla (uçmaqla) 35-100 km-dək məsafə qət edə bilirlər.

